

NUMELE ȘI PRENUMELE: BARBU MARIANA TITINICA
TITLUL: OPTIONAL INTEGRAT-„CALEA LUMINII”
RESURSĂ EDUCAȚIONALĂ DESCHISĂ PENTRU: PROFESORI
UNITATEA DE ÎNVĂȚĂMÂNT: ȘCOALA GIMNAZIALĂ IZBICENI

INTRODUCERE

Motivarea alegerii temei

Poporul român s-a impus în istorie ca popor creștin de la nașterea sa, iar Biserica Ortodoxă i-a plăsmuit ființa, i-a fost pavăză și scut prin vitregiile istoriei, în ce măsură, însă, poporul român mai simte creștinește, în ce măsură au păstrat românii zestrea spirituală lăsată de strămoșii noștri?

Când prezentăm frumusețile patriei noastre străinilor, îi ducem la mănăstirile din nordul Moldovei sau la monumentele arhitecturale de pe tot cuprinsul țării. Unele poartă povara sutelor de ani și s-au păstrat până la noi prin grija anonimilor care le-au întreținut și le-au îngrijit. Valorile materiale, vizibile, au fost păstrate în cea mai mare parte, dar ce putem spune despre valorile spirituale?

Anii trecuți după evenimentele din Decembrie au schimonosit chipul spiritual al neamului cu tot felul de urâciuni care au venit peste noi aduse de alții sau prin imitare. E vorba despre numărul infernal de mare de avorturi, consumul de droguri, coruperea și abandoarea pruncilor, fuga de sine însuși în fața televizorului,

dependența de viața artificială (computer, internet, televizor). Aici s-a ajuns prin pierderea idealurilor; când interesează doar bunăstarea materială, se pierde bunul cel mai de preț: spiritualitatea.

Români mai citiți sau mai puțin citiți, umblând fără îndrumare, se rătăcesc neștiind Scripturile cele mântuitoare, dar mărturisind dumnezei falși, pe care îi știu din fragilele lor lecturi. Sincretismul religios a pătruns la noi și este bine stimulat de presa de toate felurile, încât chiar și printre creștinii ce frecventează biserica sunt mulți cei care își alterează credința dreptmăritoare cu idei și concepte străine creștinismului: din yoga, astrologie, budism ș.a. Expresia cea mai elocventă a acestei stări de lucruri o dă numărul îngrijorător de mare de români care aleargă către vrăjitori, ghicitori, bioterapeuți sau maeștri ai unor practici cu totul străine neamului nostru: yoga, qi-gong, feng-shui, radiestezie ș.a.

Există, însă, și mulți români care și-au păstrat credința nealterată, care se roagă pentru mântuirea neamului nostru și care păstrează tradiția și valorile românești, autentic creștine. Acestora le revine misiunea sacră de a propovădui cu viața și faptele lor credința și de a face din religie calea bătătorită de înaintași, prin care și-au păstrat identitatea națională și credința.

Așa cum odinioară ce era mai bun și mai frumos, construcții, capodopere, scrieri, era dedicat lui Dumnezeu, astfel și noi va trebui să redescoperim valorile nepieritoare ale neamului în relația noastră cu Dumnezeu. Probabil că asta va însemna respingerea cu hotărâre a maculaturii recomandate ca best-seller, lupta cu secularizarea, multă rugăciune pentru noi și pentru înaintași, dar și pentru generațiile ce vor veni.

Dragostea pentru copiii noștri ne cere să devenim noi înșine modele de urmat, cu adevărat dreptmăritori creștini.

Întoarcerea la istorie e mai mult decât necesară, iar lectura biblică și a Sfinților Părinți, redescoperirea icoanei sunt esențiale. Mănăstirile trebuie să redevină din obiective turistice vetre de spiritualitate, în care pelerinul român să învețe cum să-și păstreze credința în fața atacului sectar.

Dumnezeu se face cunoscut în felurite moduri: unora li se descoperă citind Scripturile, alții îi descoperă Chipul într-un om, unii participând la Sfintele slujbe, mulți se apropie de Dumnezeu prin icoane.

Acesta pare modul cel mai lesnicios pentru copii de a-L cunoaște pe Dumnezeu și pe sfinții Săi. Iconografia este cea mai directă și mai explicită metodă de ilustrare și de interpretare a evenimentelor biblice, mai cu seamă pentru elevii care nu au acces la textul biblic.

Rugăciunea iconarului

Stăpâne Doamne, Iisuse Hristoase,
Fiule Unule - Născut și Cuvinte al lui Dumnezeu,
icoană a Nevăzutului Părinte,
Care ne-ai creat pe noi după Chipul Tău și pentru a noastră mântuire,
din iubire de oameni ai luat trup din Preacurata Ta Maică,
Născătoarea de Dumnezeu,
Cel ce ești frumusețea tuturor fiilor oamenilor și izvor a toată frumusețea,
nevăzută și văzută,
Care ai binevoit a ne face biserică a Sfantului Tău Duh,
Care ai sfințit materia prin dumnezeiasca Ta iconomie,
Care ai dăruit teologia culorii Preacuratei Tale Mirese, Biserica,
spre aducere aminte a nespusei Tale pogorâri,

spre zidirea și sfințirea credinciosului Tău popor,
Ție,
căzând mă rog și de la Tine cer
să-mi dăruiești și mie, păcătosului și nevrednicului Tău rob,
darul slujirii iconografice;
curățește din inima mea toată întinăciunea păcatului
și scrie în ea preasfânta voia Ta.
Întărește-mi voia minții și mă luminează cu puterea Preasfântului Tău
Duh,
întărindu-mi neputincoasele mele mâini
spre bineplăcuta Ție zugrăvire a Sfintei Tale icoane (sau a Sfântului...),
așa încât cei care se vor închina și o vor săruta,
spre Tine, adevăratul Prototip,
înălțându-și inima și cugetul lor plin de har și întru totul sfințiți cu
bucurie,
cunoscând pe Cel asemenea și slăvind împreună cu toți Sfinții
care din veac au bineplăcut Ție,
pe Tine, Fiul cel întrupat Cuvântul,
împreună cu Cel fără de început al Tău Părinte
și cu închinatul Duhul Tău,
Cea de o ființă și nedespărțită și de viață făcătoare Treime.
Amin.

Rugăciune pentru iconar

Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeuul nostru, Care nemărginit ești cu firea dumnezeirii și pentru mântuirea oamenilor în vremile acestea mai de pe urmă

Te-ai întrupat în chip tainic din Măria Fecioara și de Dumnezeu Născătoarea
și ai socotit vrednic lucru să fii zugrăvit;
Care, singur Chipul Preacuratei Feței Tale L-ai zugrăvit în preacinstita mahramă
și printr-înșea ai vindecat boala eparhului Abgar, regele Edesei,
și sufletul lui l-ai luminat spre a Te cunoaște pe Tine,
adevăratul Dumnezeuul nostru;
Care prin Duhul Tău Cel Sfânt l-ai înțelepții pe dumnezeiescul Apostol și
Evangelist Luca a zugrăvi chipul Preacuratei Maicii Tale,
care Te poartă pe Tine ca pe un prunc într-ale ei brațe
și-i zice lui (binecuvântându-l):
"Darul Celui Născut din mine, prin mine, împreună cu el să fie ";
Însuți, Stăpâne, Dumnezeule al tuturor,
luminează, înțelepțește sufletul, inima și cugetul robului Tău (numele)
și mâinile mele le îndreptează fără de prihană și prea bine a zugrăvi
chipul asemănării Tale și al Preacuratei Maicii Tale și ale tuturor Sfinților,
întru a Ta slavă și întru strălucirea și înfrumusețarea Sfintei Tale Biserici
și spre iertarea păcatelor celor ce cu cinstire cuviincioasă le aduc acestora
închinăciune și cu bună cucernicie le sărută și cinstirea către cel înfățișat o înaltă;
și-l izbăvește pe dânsul de toată diavolesca uneltire,
sporind în toate poruncile Tale, prin mijlocirile Preacuratei Maicii Tale,
ale Sfântului slăvitului Apostol și Evangelist Luca
și ale tuturor Sfinților Tăi.

Amin.

Din Monahia Iuliana, *Truda iconarului*, Ed. Sophia, București, 2001, pag. 7;

Reguli pentru iconar:

1. Înainte de a te apuca de lucru, fă semnul Crucii, roagă-te în tăcere și iartă-ți dușmanii;
2. Lucrează cu grijă la fiecare detaliu al icoanei ca și cum ai lucra în fața Domnului însuși;
3. În timpul lucrului, roagă-te ca să te întărești trupește și sufletește; evită mai presus de toate cuvintele nefolositoare și păstrează tăcerea.
4. Roagă-te în special sfântului al cărui chip îl pictezi. Păzește-ți mintea de risipiri și sfântul îți va fi alături.
5. Când trebuie să alegi o culoare, împreunează-ți mâinile interior către sfântul și cere sfat.
6. Nu fi invidios pe lucrarea vecinului; succesul lui e și al tău;
7. Când icoana ta e gata, mulțumește lui Dumnezeu că ți-a dat harul să pictezi chipurile sfinte.
8. Binecuvintează icoana punând-o pe altar. Fii primul care se roagă înaintea ei înainte de a o da la alții;
9. Nu uita niciodată: bucuria de a răspândi icoane prin lume, bucuria picturii icoanelor, bucuria oferirii posibilității sfântului să strălucească prin icoană, bucuria de a fi în unire cu sfațul al cărui chip îl pictezi.

(Jim Forest, Icoană în rugăciune, Ed. PRO VITA, 2006, pag. 3 9)

Din mărturisirile unor iconari despre lucrarea lor:

„Citind, căutând, am descoperit că a picta icoane este un act sacru, care trebuie însoțit de rugăciune și smerenie. A mă ruga mi se părea o umilință inutilă. Dorința de a picta icoane devenea chinuitoare, în mine lucra o putere căreia nu mă puteam împotrivi. Ea m-a făcut să-mi plec genunchii. Am

îngenuncheat pe podeaua camerei și efortul mi-a fost răsplătit. Treptat, lucrările mele au devenit tot mai reușite ".

(Interviu cu Dorel Popescu consemnat de Loreta Popa și Mihai Știrbu în *Jurnalul Național* din 29 aprilie 2007)

„Ca să pot picta trebuie să am ceva în inimă, o anumită trăire greu de definit. După coacerea gândului, îl îmbrac în tipic, cizelându-l, străduindu-mă să nu cad în stereotipia gestului bisericos, caracterizat cu umor de părintele Arsenie Papacioc „ tipic, tipic, dar la inimă nimic ". (Interviu cu Elena Murariu în www.Stefancelmare500.ro, consemnat de Lia Tătar)

„Ceea ce fac eu va fi cu adevărat icoană, în momentul în care își va căpăta starea de obiect liturgic, când va fi sfințită. Prin sfințire, imaginea capătă sens. Dorința mea este ca după ce eu mi-am sfârșit munca și icoana a fost sfințită, ea să nu mai aibă legătură prea mare cu mine. Asta e menirea iconarului - să îl slujească pe Dumnezeu, și nu pe sine ".

„Pentru că postul are legătură cu icoana mai mult decât a te pregăti fizic și spiritual, e o stare care trebuie să dureze, chiar și după ce ai terminat de lucrat. Nu te poți împărți „ înainte" și „după". (Toma Chituc, în Formula As, nr.763, 9-16 apr. 2007)

„Acest dar al picturii nu este de lepădat. Nu e o meserie așa... cum m-aș apuca de lăcătușerie. Este un dar pe care ți-l dă Dumnezeu dar pe care ți-l poate lua oricând dacă nu ești vrednic. E un dar pe care noi nu-l merităm, dar Dumnezeu, în mare mila Lui, ni l-a dat pentru a putea fi mai aproape sufletește de El și de oameni. Dacă suntem aproape de oameni, suntem aproape și de Dumnezeu, iar Dumnezeu este aproape de noi numai atunci când și noi suntem aproape de El".

„Iconografia nu este o artă a omului, este o artă dumnezeiască pe care omul o execută. Noi, iconarii, suntem doar niște unelte în mâna lui Dumnezeu. Noi avem modelul care este canonic, nu lucrăm decât după modele. Nu-l vedem pe sfânt cu imaginația, ci îl vedem cu ochii și cu sufletul. Pe parcursul picturii vedem că și mâna merge singură, cum ați spus dvs. E o combinație... ”

„Lumea ne întreabă: „Cum reușiți, cum ies chipurile sfinților atât de bine? ” Nu noi reușim, ci Dumnezeu. Noi nu suntem importanți în lucrarea asta, suntem numai niște unelte. Iconarii participă doar la aceasta lucrare. Desigur iconarii pun suflet și foarte, foarte multă muncă ”.

„Prin icoană devenim mai ușor apropiați de Dumnezeu. Dumnezeu se manifestă prin icoană. Icoana te ajută să mergi spre desăvârșire. Nu există mântuire fără icoană. Desigur, noi nu suntem desăvârșiți, dar tindem să fim, luptăm după puteri, cădem, ne ridicăm din nou și icoana ajută. Icoana este un reper. Dacă n-ai icoană în casă, ești pierdut”.

„Atunci când lucrezi la o icoană nu mai ești în timpul real, planetar. Timpul trece altfel. Munca la icoana nu te obosește, doar fizicul îți cere la un moment dat somn. Icoana te odihnește. Atelierul e singurul loc în care ne odihnim cu adevărat, pictând icoane ”.

(Matei și Măria Schinteie, interviu consemnat de Dorina Zdroba, www.crestinortodox.ro)

ARGUMENT

Icoana, obiect de cult și operă de artă, este specifică Bisericii Ortodoxe; de altfel, numai în Biserica Ortodoxă se poate vorbi de un cult al icoanelor.

Icoana îl însoțește pe creștinul ortodox de la leagăn până la mormânt. Psihologia religioasă așează icoana printre nevoile esențiale ale creștinilor ortodocși. Acolo unde încă nu și-a făcut lucrarea ateismul, icoana se oferă privirilor de îndată ce pășești pragul unei case.

În prezent asistăm la o întoarcere către icoană și acest lucru nu poate decât să ne bucure. Însă nu putem să nu ne neliniștim când vedem ici și colo organizate cursuri ce propun neofitiilor realizarea unei icoane într-un interval scurt de timp. Mulți dintre aceștia se mulțumesc cu o învățătură rudimentară pentru a putea zbura cu propriile aripi, ignorând faptul că o ucenicie autentică cere muncă susținută de-a lungul mai multor ani, înainte ca cineva să îndrăznească a pretinde titlul de iconar.

Sunt teologi care nu văd cu ochi buni încurajarea copiilor să picteze icoane. Ei spun că la o vârstă mică, icoana, abia descoperită, este rău cunoscută și redusă la nivelul unei imagini pioase, fiind despărțită de aspectul ei sacru. Mai spun că practica acestei picturi cere talent și viață duhovnicească intensă, trăită în sânul Bisericii.

Cursul pe care îl propun vine în întâmpinarea acestor neajunsuri; se dorește a se realiza mai mult decât educarea simțului estetic al copiilor pentru a putea discerne între o icoană adevărată și un kitsch. Copii trebuie să înțeleagă că icoana este mai mult decât o învățătură sau un suport pentru rugăciune; ea este obiect de venerare, este locul întâlnirii omului cu Dumnezeu, iar cel ce L-a văzut pe Dumnezeu, trebuie să vadă pe Dumnezeu în orice frate.

Cursul vine în întâmpinarea dorinței elevilor din școala noastră de a aprofunda domeniul icoanelor.

Cursul este conceput pentru nivelul claselor gimnaziale și se desfășoară pe durata unui an școlar. Vor avea prioritate aplicațiile practice, însă nici aspectul

teoretic nu va fi neglijat. Deoarece la ora de opțional sau la curs clipele sunt puține și prețioase și preferăm să le folosim lucrând, mai puțin luând notițe (esențiale și ele, dealtminteri), am găsit potrivită soluția de a aduna laolaltă câteva pagini care să acopere atât necesarul de cunoștințe teoretice (indispensabile pentru însușirea unei tehnici de lucru corecte), cât și o mulțime de lucruri importante pentru modelarea profilului moral al iconarilor și formarea unei bune culturi teologice.

Cursul „Calea Luminii” abordează, în primul semestru, teme legate de icoanele pe sticlă (apariția lor, materiale, tehnică, centre de iconari), iar în semestrul al II-lea noțiuni de teologia icoanei. Spre sfârșitul anului școlar se va aborda, mai mult informativ, tehnica icoanelor pe lemn.

Orele de la școală vor fi întregite cu vizite la muzee, biserici sau mănăstiri.

Opționalul se adresează elevilor din învățământul general de stat, iar standardele de învățare corespund celor elaborate de Ministerul Educației și Cercetării pentru disciplinele de învățământ legate de tema propusă.

Disciplinele vizate pe conținuturi sunt :

Religie	Arte vizuale și abilități practice	Muzică	Istorie
---------	------------------------------------	--------	---------

Religie

Competențe specifice

1. Cunoașterea locului icoanelor în viața creștinului;
2. Însușirea corectă a tehnicilor de lucru;
3. Însușirea regulilor Erminiei;
4. Cultivarea însușirilor morale și a deprinderilor religioase specifice iconarilor.

5. Aplicarea unor norme de comportament specific morale religioase, în diferite context de viață.

Competențe specifice - Activități de învățare

	Competențe	Activități de învățare
1	<ul style="list-style-type: none"> - să cunoască împătritul rol al icoanei (pedagogic, haric, latreutic, estetic); - să știe că icoanele pot fi cinstitute, nu adorate; - să cunoască momentele mai importante din istoria icoanei; 	<ul style="list-style-type: none"> - consultarea albumelor de artă; - vizite la muzee care au secțiuni de icoane pe sticlă; - consultarea cărților de teologia icoanei și Istoria Bisericească Universală
2	<ul style="list-style-type: none"> - să cunoască succesiunea firească a etapelor realizării unei icoane; - să știe și să poată evita neajunsurile provocate de însușirea incorectă a tehnicilor de lucru; - să cunoască materialele potrivite pentru realizarea icoanei; - să poată discerne între o icoană de tradiție bizantină și un kitsch; - să-și familiarizeze anturajul cu valorile autentice ale icoanei 	<ul style="list-style-type: none"> - activități practice; - comparații între icoane lucrate după canoane și icoane artisanale; - vizită la un atelier de pictură icoane
3	<ul style="list-style-type: none"> - să știe că realizarea icoanei bizantine se bazează pe regului vechi, care nu se pot schimba în funcție de gustul fiecăruia; - să știe că aceste reguli sunt cuprinse în Erminie; - să știe că libertatea creatoare a iconarului nu e îngrădită, cu toate regulile Erminiei; - să se obișnuiască să folosească Erminia; - să-și realizeze mape cu copii după 	<ul style="list-style-type: none"> - activități practice; - comparații între icoane autentice și kitsch-uri; - vizionarea de casete video sau CD-uri cu/despre icoane; - discuții/analiza unor icoane celebre; - vizite la mănăstiri cu achiziționarea pliantelor/reproducerilor după icoane

	cele, mai reprezentative icoane	
4	- să cunoască texte vechi de Erminii; - să-și însușească o disciplină a muncii și a vieții conformă cu lucrarea sfântă pe care o realizează; - să cunoască responsabilitatea realizării unei icoane.	-lecturi din viețile unor iconari vestiți: Sfântul Andrei Rubliov, Teofan Grecul, Sfântul Alipie iconarul, Sfântul Chirii, Pârvu Mutu, Anastasie Crimca, Constantinos, Savu Moga, Matei Țimforea,
5	<ul style="list-style-type: none"> • Identificarea principalelor îndatoriri ale unui creștin în relație cu semenii, pe baza valorificării unor experiențe din viața cotidiană • Colaborarea cu copiii și cu adulții din mediul familial, în accord cu valorile religioase 	Activități practice

Conținuturile învățării

Semestrul I;

1. Rugăciunea iconarului, însușirile iconarului;
2. Alegerea modelelor de lucru;
3. Materialele folosite în pictura icoanelor pe sticlă; 4-5. Tehnica picturii pe sticlă; 6. Icoanele pe sticlă - apariția lor;
7. Simbolismul culorilor în icoane;
8. Expoziția „**Calea Luminii**” realizată de sărbătoarea Sfinților Arhangheli; 9-12. Centre de iconari: - Nicula;
- Țara Oltului: Făgăraș, Arpașu de Sus;

- Mărginimea Sibiului, Șcheii Brașovului.

13. Pregătirea Expoziției de Crăciun;

14. Expoziția de Crăciun.

Semestrul al II-lea

1. Definirea noțiunii de icoană;

2. Temeiul cinstirii icoanelor;

3. Rolul icoanei;

4. Primele icoane;

5. Iconoclasmul. Sinodul VII ecumenic;

6. Icoana bizantină și tabloul religios;

7. Icoana azi. Icoanele kitsch;

8. Canoanele și libertatea creatoare. Scopul canoanelor;

9. Eminia;

10. Despre însușirile unui bun iconar;

11. Reprezentările Mântuitorului și ale Maicii Domnului;

12. Icoanele prăznicare;

13-14 Explicarea unor teme iconografice: - Deisis; - Icoanele sfinților;

15. Sfinții patroni;

16. Icoanele făcătoare de minuni;

17. Expoziția de Paști;

19-20. Materialele și tehnica icoanelor pe lemn; 21. Ora la dispoziția profesorului

Materialele folosite:

Icoane sau reproduceri după icoane;

Albume de artă religioasă;

Diapozitive, casete video, CD-uri;

Cărți de specialitate,

Xerox-uri;

Materiale necesare lucrului.

Indicații metodologice:

Elevii vor fi învățați să respecte cu fidelitate canoanele reprezentării iconografice;

Se va căuta, în măsura posibilităților, ca materialele cu care se lucrează icoanele să fie cele tradiționale;

x Se va arăta elevilor importanța rugăciunii iconarului în timpul lucrului;

x Se va încuraja munca în echipă, cooperarea.

Arte vizuale

	Competențe specifice:	Conținuturile învățării
1	<ol style="list-style-type: none"> 1. Explorarea de mesaje exprimate în limbaj vizual într-o diversitate de contexte; 2. Realizarea de creații funcționale și/sau estetice folosind materiale și tehnici adecvate; 3. Realizarea de compoziții la alegere	<ul style="list-style-type: none"> -Desen - Pictură - Machete și modele

Semestru I

- 1) Instrumente materiale si tehnici de lucru in spatiul plastic
- 2) Culorile spectrului solar
- 3) Amestecuri cromatice
- 4) Elemente de limbaj plastic
- 5) Forma artistica

Semestrul al II-lea

- 1) Ramuri,genuri,specii si notiunea de kitsch
- 2) Compozitia plastica:

- ❖ **Centre de interes**
- ❖ **Compozitia deschisa**
- ❖ **Compozitia deschisa**

3) Caractere generale ale artei in Evul Mediu

- ❖ **Arta bizantina**
- ❖ **Romanica**
- ❖ **Gotica**

Educația muzicală și culturi muzicale religioase

	Competențe specifice:	Conținuturile învățării
1	Dezvoltarea capacității de receptare a muzicii și formarea unei culturi muzicale	Audierea diferitelor lucrări muzicale
2	Cunoașterea și utilizarea elementelor de limbaj muzical	Dezvoltarea capacității de receptare a muzicii și formarea unei culturi muzicale Sesizarea diferitelor tipuri de muzica
3	Cultivarea sensibilității, a imaginației și a creativității muzicale și artistice	Cultivarea sensibilității muzicale și artistice: <ul style="list-style-type: none"> - Asocierea mesajului muzical receptat cu imagini - Muzica sacră a altor culte

Audite muzicala

Semestrul I

1) Sfinte Dumnezeule

2) Fie numele Domnului binecuvantat

- 3) Veniti sa ne inchinam**
- 4) Cu noi este Dumnezeu**
- 5) Oda Bucuriei L.van Beethoven**
- 6) Colinde**

Semestrul al II-lea

- 1) Ave Maria Fr.Schubert**
- 2) Rapsodia romana G. Enescu**
- 3) Poema romana G. Enescu**
- 4) Imnul eroilor I.C. Bratianu**
- 5) Prohodul Domnului**
- 6) Hristos a Inviat**
- 7) Sfinte Dumnezeule**

Istoria religiilor

Competențe interpersonale,interculturale,sociale si civice

1. Integrarea corectă a termenilor specifici religiei în diferite contexte de comunicare;
2. Integrarea valorilor și a cunoștințelor religioase în structura propriilor atitudini și comportamente.

Conținuturi:

- Relația omului cu Dumnezeu;
- Viața religioasă oglindită în creații populare, datini și obiceiuri;
- Nașterea Domnului;
- Bucurie și responsabilitate în relațiile dintre tineri.

Semestrul I

- 1) Informatii despre diferitele religii
- 2) Despre evenimente din istoria religiilor
- 3) Modele de comportament si de viata
- 4) Asumarea propriei identitati religioase
- 5) Eliminarea din comportament a violentei pe criteriu religios
- 6) Implicarea in viata comunitatii

Semestrul al II-lea

- 1)Contributia religiei la cultura si civilizatia universala
- 2) Rolul religiei in cultura universala
- 3) Identitate religioasa si respect pentru alte credinte
- 4) Atitudine pozitiva fata de formele de expresie culturala

Sugestii de evaluare:

- x Evaluarea continuă a achizițiilor teoretice și a deprinderilor practice, după fiecare lucrare realizată;
- x Evaluare „*pe teren*”, în timpul vizitelor la expoziții și mănăstiri;
- x Evaluarea impactului pe care-l au icoanele lucrate de elevi, expuse (în școală sau în afara școlii) asupra celorlalți.

Bibliografie:

1. Alpatov, M.V., *Rubliov*, Ed. Meridiane, București, 1972;
2. Baggley, John, *Porți spre veșnicie, Icoanele și semnificația lor duhovnicească*, Ed. Sophia, 2004;
3. Boghiu, Arhim. Sofian, *Chipul Mântuitorului în iconografie*, Ed. Bizantină, București, 2001 ;
4. Braga, Rodica, *Ce povestesc icoanele...*, Ed. Transilvania, Sibiu, 1991;
5. Bunge, G., *Icoana Sfintei Treimi a Cuviosului Andrei Rubliov*, Ed. Deisis, Sibiu, 1996;
6. Cavaros, Constantine, *Ghid de iconografie Bizantină*, Ed. Sophia, București, 2005;
7. Cennini, C., *Tratatul de pictură*, Ed. Meridiane, București, 1977;
8. Costin, Dr. Vasile, *Semnificația icoanei bizantine în ortodoxie*, Arhiepiscopia Târgoviștei, Târgoviște, 1997 ;
9. Dancu, Dumitru, *Icoane pe sticlă din România*, Ed. Meridiane, București, 1998;
10. Dionisie din Furna, *Erminia picturii bizantine*, Ed. Sophia, București, 2000;
11. Dragoș, Lucian, *Icoanele pe înțelesul tuturor*, Ed. Renașterea;
12. Irimie, C., Focșa, M., *Icoane pe sticlă*, Ed. Meridiane, 1971 ;
13. Iuliana, Monahia, *Truda iconarului*, Ed. Sophia, București, 2001;
14. Krug, Monahul Grigorie, *Cugetările unui iconograf despre sensul și menirea icoanelor*, Ed. Sofia, București, 2002;
15. Lazarev, V.N., *Teofan Grecul și școala sa*, Ed. Meridiane, București, 1974;
16. Lăzărescu, L., *Pictura în ulei*, Ed. Sigma Plus, Deva, 1996;
17. Mihalcu, Mihai, *Fața nevăzută a formei și a culorii*, Ed. Tehnică, București, 1996 ;
18. Mihalcu, Mihai, *Valori medievale românești*, București, 1984 ;

19. Mureșan, Arhidiaac. Ilarion, *Nicula, icoane pe sticlă*, (catalog), Ed. Ecclesia, Nicula, 2000;
20. Muslea, Ion, *Icoanele pe sticlă și xilogravurile țăranilor români din Transilvania*, Ed. „Grai și suflet-Cultura Națională”, București, 1995;
21. Oancea, Zosim, *Ctitori și ctitorii; Muzeul de icoane pe sticlă „Zosim Oancea” din Sibiel*, Casa de presă și editura Tribuna, Sibiu, 2001;
22. Patriarhia Română, *Icoana din sufletul copilului*, (album), EIBMBOR, revista „Chemarea Credinței”, București, 2002;
23. Popescu, Ion Apostol, *Arta icoanelor pe sticlă de la Nicula*, Ed. Tineretului, 1979;
24. Quenot, Michel, *Icoana -fereastră spre absolut*, Ed. Enciclopedică, București, 1993;
25. Quenot, Michel, *Nevoia de icoană. De vorbă cu meșterul iconar Pavel Busalaev*, Ed. Sophia, București, 2006;
26. Quenot, Michel, *Sfidările icoanei, o alta viziune asupra lumii*, Ed. Sophia, București, 2004;
27. Săndulescu-Verna, C., *Materialele și tehnica picturii*, Ed. Marineasa, Timișoara, 2000;
28. Thompson, Daniel V., *Materiale și tehnici de pictură în Evul Mediu*, Ed. Sophia, București, 2006;
29. Thompson, Daniel V., *Practica picturii în tempera*, Ed. Sophia, București, 2004;
30. Uspenski, L. Lossky, V., *Călăuziri în lumea icoanei*, Ed. Sophia, București, 2003;
31. Uspenski, L., Bobrinskoi, B., Bigam, S., Bizau, L., *Ce este icoana?*, Ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2005;

RUGĂCIUNEA MICILOR ICONARI

Tu, Doamne Dumnezeule,
Stăpâne a toate,
luminează și îndreptează
sufletul, inima și mintea robului Tău,
călăuzește-mi mâinile
ca să pot înfățișa cum se cuvine și în mod desăvârșit chipul Tău, al Sfintei Tale
Maici și pe cele ale tuturor sfinților,
pentru slava, bucuria și înfrumusețarea Sfintei Tale
Biserici.

Amin!